

LÄHEMAD ÜRITUSED

Kolmapäeval, 9. jaanuaril kell 12.00 – ESAS seltsipäeval Eesti Spordimuuseumis on **Evald Mäepalu** meenutamas oma spordinoorust, Soomepoisipõlve ja pikaaegset tööd Tartu Ülikooli kehakultuuriteaduskonna õppejõuna.

Neljapäeval, 17. jaanuaril kell 16.00 – ESAS TO klubiõhtu Kalevi sportlasklubis (Tallinn, Pärnu mnt. 41) koos **Kaupo Metsuriga**.

Esmaspäeval, 28. jaanuaril Eesti Spordimuuseum saab 45-aastaseks!

Teisipäeval, 29. jaanuaril kell 13.00 – näituse „Plekine ja pehme” avamine, **Eesti spordi aastaraamatu 1950–1955** esitlus, spordimuuseumi **maskotikonkursi** tulemuste avalikustamine.

Kolmapäeval, 6. veebruaril kell 11.00 – Pärnu XIII spordiajaloo päev Pärnu spordiliidu ruumes (Rüütli 23, hooviuksest).

Kolmapäeval, 13. veebruaril kell 12.00 – ESAS seltsipäev Eesti Spordimuuseumis. Loodetavasti saab oma pikka jahilaskurikarjääri tulla meenutama **Urmas Saaliste**.

Neljapäeval, 21. veebruaril kell 15.00 – ESAS TO korraldamisel vaadatakse **Eesti Filmiarhiivis** (Tallinn, Ristiku tn 84) filmijuppe teemal „Sport läbi aegade”.

Kolmapäeval, 5. märtsil kell 12.00 – ESAS seltsipäev Eesti Spordimuuseumis, kuhu on oodata endist jalgratturit ja treenerit, ka oma poegadest jalgratturid kasvatanud **Rein Kirsipuud**.

Esmaspäeval, 10. märtsil kell 11.00 – Eesti Spordimuuseumis toimub kahekordse olümpiavõitja **Kristjan Palusalu 100. sünniaastapäeva tähistamine**, mille puhul avatakse ka vastav näitus.

Neljapäeval, 20. märtsil kell 16.00 – **ESAS TO klubiõhtu** Kalevi sportlasklubis (Tallinn, Pärnu mnt. 41) räägitakse teemal „**Spordileht 50**”, loodetavasti on kohal toimetuse algkoosseisust **Otto Kuusik**.

NB! NB! NB! Teatajas ilmunud informatsiooni ESASi ürituste kohta palume võtta osalemise kutsena, sest postikulude kokkuhoiu vajaduse tõttu ei pruugi iga ürituse kohta eraldi kutset järgneda.

ESAS-i TEGEVUSKAVA 2008. AASTAKS

1. ORGANISATSIOONILINE TEGEVUS

1.1. Seltsi tegevuse propageerimine ja liikmeskonna laiendamine	pidev	juhatus
1.2. Koostöö EOK-ga Eesti spordiajaloo uurimise edendamiseks.	pidev	juhatus
1.3. Koostööprojektid spordiajaloo tegelevate isikute ja organisatsioonidega	pidev	juhatus
1.4. Spordiala liitudes spordiajaloo uurijate (toimkondade) ellukutsumise ja alade ajaloo uurimise taotlemise jätkamine	pidev	juhatus
1.5. Oma tegevuse info levitamine internetis (ESM koduleheküljel), selle pidev täiendamine ja uuendamine	pidev	juhatus ja D. Lell
1.6. Seltsi täiskogu koosolekute ettevalmistamine ja läbiviimine	7. mail ja 28. nov.	juhatus
1.7. ISHPES IX seminari ettevalmistamises ja läbiviimises (Tallinn–Tartu 2.-6. juuli 2008) osalemine	pidev	juhatus

2. SELTSITEGEVUS

2.1. ESAS-i seltsipäevad	graafik	juhatus
2.2. Tallinna Osakonna klubiõhtud Kalevis	graafik	TO juh.
2.3. Pärnu XIII spordiajaloo päev	6. veebruar	kohalik aktiiv
2.4. Viljandi VIII spordiajaloo päev	21. oktoober	kohalik aktiiv
2.5. ESS “Kalev” ajaloopäev	25. aprill	Kalev ja TO
2.6. ESAS VII konverents	28. nov.	juhatus

3. METOODILINE TÖÖ JA KOOLITUS

3.1. Koolituspäev Tartus	7. mai	juhatus
3.2. Koolituspäev Tallinnas	1. okt.	TO juhatus
3.3. Suvekool	9.-10. aug.	juhatus

4. UURIMISTÖÖ JA KIRJASTAMINE

4.1. Teataja väljaandmine	iga kv.	E. Mainla
4.2. Toimetised nr. 6 toimetamise jätkamine, trükiks ettevalmistamine	I-II kv.	L. Martis E. Mainla
4.3. Toimetised nr. 8 materjali ettevalmistamine ja toimetamine	II-IV kv.	E. Mainla
4.4. Teemade "Eesti meistrivõistluste arengulugu" ja "Meie rekord" uurimise jätkamine	I-IV kv.	TO juhatus
4.5. Projekti "Eesti spordi aastaraamat 1918–1940" ettevalmistamine	I-IV kv.	toimkond
4.4. Eesti spordi biograafilise leksikoni täiendatud ja parandatud kordustrüki ettevalmistamine	I-IV kv.	toimkond
5. MAJANDUSTEGEVUS		
5.1. Liikmemaksude kogumine	pidev	laekurid
5.2. Fondidest toetuste taotlemine	pidev	juhatus
5.3. Majandusküsimuste lahendamine	pidev	juhatus

Hea seltsikaaslane! Palun anna 15. jaanuariks juhatusale teada oma arvamustest ja ettepanekutest uue aasta tegevuskava suhtes – mida lisada, muuta, parandada.

TEATMEMATERJALI KOGUMISE VÕISTLUS

Eesti Spordimuuseum koostöös Eesti Spordiajaloo Seltsiga kuulutab välja **XXXI spordiajaloolise teatmematerjali kogumise võistluse**.

Spordimuuseum on huvitatud töödest, mis käsitlevad spordiliitude, -ühingute, -seltside, -klubide ja kehakultuurikollektiivide ajalugu, kohalikke kehakultuuri- ja sporditegevust (linnas, maakonnas, alevis, külas jne.), spordibaaside väljaarendamist, väljapaistvate sportlaste, treenerite, spordijuhtide ja -aktivistide elu ja tegevust jms.

Enne Teist Maailmasõda tegutses Eestis mitusada spordiseltsi ja -osakonda, millest paljude kohta on andmed veel väga lünklikud või koguni puuduvad. Väga vajalikud on materjalid spordi-erialaliitude ja maakondade spordiliitude tegevuse kohta. Samuti ootavad sügavamalt käsitlemist Eesti Spordi Keskliidu, Eesti Olümpiakomitee, Kehakultuuri Sihtkapitali Valitsuse (ja nende juhtide) tegevus. Vajalikud on andmed noorte sportlikust vaba aja veetmisest, skautide-gaidide ja noorkotkaste-kodutütarde sportlikest ettevõtmistest, sporditööst koolides, kõrgemates õppeasutustes jne. Siiani on üsna lünklikult uuritud spordielu Eesti Kaitseväes, politseis, kaitseliidus, samuti tuletõrje-, haridus-, karskus- ja teistes sporti oma tegevuse osaks pidanud seltsides.

Varasemat perioodi käsitlevate ülevaadete kõrval on teretulnud tööd traditsiooniliste spordiürituste (piirkondlikud spordimängud, mitmesugused

jooksud, orienteerumisüritused, suusamatkad-maratonid, auhinna- ja mälestusvõistlused jne.) ja rahvaspordi tegevusmailt. Oodatud on ülevaated spordiföderatsioonide ja -seksioonide töö kohta mingil perioodil või valdkonnas. Nüüd, kus spordisüsteem on pöördunud tagasi 1940. a. katkenud rajajoontele, oleks viimane aeg fikseerida vahepealse viiekümne okupatsioonistaasta jooksul juhtunu (kes?, miks?, millal?, kus?, kuidas? jne.), et anda tõene hinnang sellele perioodile. Teatavasti olid dokumentaalsed ja statistilised andmed sageli tegelikkust lakeerivad.

Ei tohiks tähelepanuta jätta ka viimast 15 aastat – taasiseseisvusaja sündmusi, sealhulgas spordialaliitude (taas-)loomist ja lülitumist rahvusvahelisse spordiliikumisse, uute ja uuenenud spordiseltside ja -klubide tegevust, saavutusi jne. Värskest kirja pandud ülevaade on kindlasti täpsem kui aastate tagant meenutatu.

Seekordse võistluse raskuskese on nihutatud biograafilistele materjalidele. Nii autobiograafiad kui ka teiste spordiinimeste põhjalikud elulood on teretulnud, kuna käsil on Eesti spordi biograafilise leksikoni täiendatud kordustrüki ettevalmistamine.

Dokumentaalsete uurimuste kõrval on hinnatud ka ainult isiklikele või kogutud mälestustele baseeruvat tööd.

Tööde maht ei ole piiratud. Masinkirja puhul ootame esimesi eksemplare. Arvutikirja puhul palume väljatrükile lisaks teksti ka flopikettal või muul infokandjal. Esitatu väärtust tõstavad illustratsioonid (joonised, skeemid jne.), hea vormistus ja lisamaterjalid (fotod, dokumendid, trükised, esemed jne.) antud teema kohta. Kõik materjalid jäävad muuseumi kogudesse. Paremate tööde autoreid premeeritakse.

Juhiste ja täpsema info vajadusel palume astuda kontakti Eesti Spordimuuseumiga aadressil Rüütli 15, 51007 Tartu, tel. 7300754 või 7300750, fax 7300763, E - mail: info@spordimuuseum.ee

Võistlustööde esitamise viimane **tähtaeg on 31. märts 2008. a.**

KROONIKA

MUREASJAKS BIOGRAAFILINE LEKSIKON

2. oktoobril toimus Tallinnas TOPi nõupidamisruumis EOK infopäeva jätkuna ESAS koolituspäev, kus koos spordialade liitude esindajatega räägiti Eesti spordi biograafilise leksikoni III trüki ettevalmistamisega seonduvatel teemadel. Kõneks olid üles kerkinud kitsaskohad ja mureküsिमused, püüti ühiselt leida lahendusi ja reaalseid uusi tähtaegu selle suure ja vajaliku töö teostamiseks. Kiideti agaramaid abilisi ja püüti ergutada tõsisematele tegudele neid spordiorganisatsioone, kes oma teenekamale spordirahvale passiivsusega karuteene teeb. Liiatigi mida ebatäiuslikum seeläbi leksikon saab, seda vähem on

sellest ju igale spordisõbrale abi. Siit siis üleskutse kõigile – ühiselt pingutada selle nimel, et leksikon võimalikult sisukam saaks.

Teadvustati laiemat avalikkust, et senisele leksikoni toimetajale Aare Ojale appi on asumas seltsikaasalased, tuntud spordiajakirjanikud-reporterid Erik Lillo, Valeri Maksimov ja Rene Rinaldo, kes ka ise oma tegevusplaane tutvustasid.

KÜLAS POOLA KOLLEEGIDEL

Poola Spordi- ja Turismimuuseum Varssavis tähistas oma 55. aastapäeva 11.–14. oktoobrini rahvusvahelise konverentsiga „Olümpiakollektsioonid ja olümpiaharidus spordimuuseumides”. Uues Poola Olümpiakomitee hoones uue asupaiga saanud Poola Spordi- ja Turismimuuseum avas sellel kevadel uue püsinäituse, mida nüüd esitleti ka kolleegidele teistelt maadelt. Kui Varssavisse sattute, tasub kindlasti külastada ka Olümpiakeskust Wybrzeże Gdynskie tn. 4.

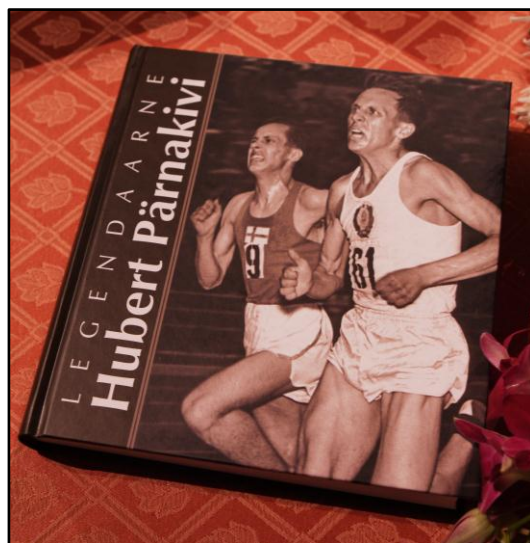

Eesti Spordimuuseumi delegatsioon Rait Männik, Enn Mainla, Daimar Lell ja Kalle Voolaid Poola OK hoone ees ja ekspositsioonivaateid hoone sees

VILJANDIS VALUOJA KOOLIS

16. oktoobril, Hubert Pärnakivi 75. sünniaastapäeval korraldas tema esimene kool, Valuoja kool Viljandis, mälestuspäeva. Kooliõpilaste ettekanded vaheldusid sõnavõttudega ja päeva naelaks oli Aime Pärnakivi koostatud mahuka memoriaalteose „Legendaarne Hubert Pärnakivi” esitus.

Hubert Pärnakivi õppis Valuoja, siis Viljandi I Mittetäielikus Keskkoolis 1940. kuni 1947. aastani. 1982. aastast, nüüd juba 25. korda on kool korraldanud murdmaajooksu Hubert Pärnakivi auhinna meenutamaks seda, et just Valuoja kooli võistlustelt sai Hubi tuule tiibadesse ja tõusis maailma pikamaajooksjate paremiku.

Raamatus on 336 lehekülge sisukat teksti, rohkelt illustratsioone ja lõpus ka nimeloend

KÜLAS OLI LIIVIA HÄRSING

Heldur Tuulemäe

Liivia vanem võistkonnakaaslane paljudel treeningutel ja võistlustel

Tallinna osakonna liikmetel oli 18. oktoobri õhtupoolikul külas Liivia Härsing – sõjajärgsete aastate Eesti kiireim naine. Sõbralikus õhkkonnas kuulas esinejat ja esitas küsimusi 29 seltsi aktiivsemat liiget.

Oma sõnade järgi oli Liivia hästi elav tüdruk, ainus laps perekonnas. Seetõttu mängis ta palju teiste lastega, eriti poistega. Alustas õppimist Tallinna 20. Keskkoolis koos Eve Kiviga (kes muuseas koolinoorena jooksis 100 m 13,7). 13 aastase jooks tennistega 100 m 14,0. I Keskkooli (praegu Gustav Adolphi Gümnaasium) õpilaseks sattus ta treener Harry Aumere käe alla. Ja edu ei jäänud tulemata. 14-aastaselt kordas Juta Sandpanki nimel olnud Eesti rekordit (12,3 sek), kandes siis perekonnanime Pütsepp. Treenides koos Arvi Soometsa, Mati Talviku, Salme Torniuse ja teistega, võitis ta Tallinnas, Eestis ja NSV Liidus kõik tüdrukute 100 ja 200 m jooksud. Treeningutel tõstis hästi palju kordi kangi (mis siis veel nii populaarne polnud kergejõustiklaste, eriti naiste hulgas) ja tegi märkejookse.

1960. aasta Rooma olümpiale oleks ta olnud kindel mineja NSV Liidu naiste 4x100 m teatejooksunaiskonnas, kui seal Vera Krepkina ja Valentina Maslovskaja kõrval poleks jooksmas pääsenud Maria Itkina ja Irina Press, kes hiljem tunnistati meesteks.

Oma tippvormis oli Liivia 1961. aastal, kui Tbilisis 3. oktoobril jooksis 11,6 sek., mis püsis Eesti rekordina 35 aastat ja oli maailma hooaja edetabelis 7–17 aeg. Et praegusel ajal sellisel kõrgel kohal olla, peaks naissprinter jooksuma 100 m alla 11 sekundi.

Oma pika võistluskarjääri jooksul 1952–1965 võitis ta Eesti meistrivõistlustel 24 medalit, neist 9 kulda ja püstitas 15 Eesti rekordit.

Liivia jõudis palju korda saata. 1957. aasta algul abiellus ta Heino Härsinguga ja aasta lõpul sündis tütar, 1966. aastal poeg. 1965. aastal lõpetas TPI majandusteaduskonna (koos Liina Tõnissoniga). Võistles 32 korda Eesti koondise ridades. Meistersportlane 1956. ja “Kalevi” auliige 1965. aastast. Peale TPI lõpetamist töötanud Statistika Keskvalitsuses “Kalevi” kesknõukogus ja pensionile jäämiseni “Viru” kohviku administraatorina.

Nüüd on Liivia lastelastele heaks vanaemaks ja võtab aktiivselt osa ESS “Kalev” veteranide ühenduse tegemistest.

JOOKSJAD ATHENAS

Laupäeval, 20. oktoobril kogunesid Tartusse värskest avatud Athena keskusesse eri põlvkondade jooksusõbrad. Pidulikult tähistati 75 aasta möödumist terve plejaadi kunagise silmapaistvate Eesti Põllumajanduse Akadeemia (EPA) ning Tartu jooksumeeste (Eino Kalmre, Meinhard Pukk, Aigar Saliste, Rein Leinus, Elmot Heido, Hubert Pärnakivi ja Lembit Virkus) sünnist. Esimesed neli neist on tänagi meie seas, teistest paraku ainult mälestused, mis on nüüd ka trükisõnasse valatud jooksjate päeval esitletud Aime Pärnakivi koostatud

Vanad spordisõbrad said Athenas kokku: (vasakult) Meinhard Pukk, Jaan Haavakivi, Rein Leinus, Aime Pärnakivi, Lembit Pettai ja Aigar Saliste

raamatus "Legendaarne Hubert Pärnakivi". Kenas kujunduses ja sisukas väljaandes on peakangelase kõrval juttu ka tema headest sõpradest-kaaslastest. Päeva avanud Eesti Spordimuuseumi direktor Mati Tolmoff rõhutas, et Spordimuuseum ja Spordiajaloo Selts on üllitanud nii mõnegi väljaanne, kuid nii mahukat persoonilugu seni mitte. Spordimees ja näitleja Aivo Paljasmaa luges raamatust ette mõned soojad ja siirad kirjad Aime ja Hubert Pärnakivi treeninglaagrite ajal peetud kirjavahetusest. Üritust juhtinud Lembitu Kuuse kutsus Viktor Kuigi valmistatud ühe Hubi vääringus meenemüundi järgi kõik juubilarid ja ka raamatu ning ürituse toetajad.

Raamatut "Legendaarne Hubert Pärnakivi" saab osta spordimuuseumist ning selle hinnaks muuseumipoes on 175 krooni.

KLUMBERGIST NOOLENI

Sellist nime kandis 27. oktoobril spordimuuseumis toimuv mitmevõistlejate päev. Eesti Spordimuuseum jätkas traditsioonilise sügisese üritusega, mis on pühendatud Eesti kergejõustiku ühele alalõigule. Seekord kogunesid muuseumisse eri põlvkondade mitmevõistlejad, treenerid, kohtunikud ja spordiajaloo huvilised, kes Jaanus Kriiski juhitud vestlusringis heitsid pilgu tehtule ning analüüsid meie mitmevõistluse hetkeseisu ja võimalikku tulevikku.

Jaanus Kriisk (vasakul) ja saalitäis mitmevõistlusesõpru

Sõna said Erich Teigamägi (Kui tähtis on mitmevõistlus Eestile?), Erlend Teemägi (Eesti mitmevõistlus läbi aegade. Statistika ja analüüs), Holger Peel (Aleksander Kolmpere – mitmekülgsuse etalon), Uno Palu (Heino Lipu mantlipärijana kümnevõistluse tipus), Toomas Suurväli (Kümnevõistleja karjääri

pikaealisuse saladus Kudu kuldajastul), Erik Lillo (Atleetide kuningannad) ja Mikk Pahapill (8816 punkti võimalikkusest).

Esitleti statistikakogumiku "Klumbergist Nooleni", mis on oma sarjas viies väljaanne. Mitmevõistlejate päeva jäi osavõtjatele meenutama ühispilt.

RAKVERE KALEVI SUUR JUUBEL

28. oktoobril tähistas Rakvere Kalev oma 90. sünnipäeva. Peterburi Kalevi osakonnana 1917. aastal sündinud selts on läbi käinud pika ja keerulise tee tänasesse päeva nagu mitmed teisedki Kalevid.

Juubelitort ja pidulised, Rakvere Kalevi juht Rein Eenmäe ja ESS Kalevi peasekretär Rein-Vello Ojaverre

KRISTJAN PALUSALU XX MÄLESTUSVÕISTLUSED

Kahekümnendat korda peetud maadlusvõistlus olid tavapärasemast pidulikum. Kohal oli ka Palusalu tütar Helle (vasakpoolsel pildil esiplaanil) ja väljas olnud vanad tõstevahendid Eesti Spordimuuseumi kogust lisasid ajaloolist hõngu

Kalevi spordihalli direktor Ilmar Raud, ESS Kalevi esimees Peeter Kreitsberg ja peasekretär Rein-Vello Ojaveri tunnevad rõõmu, et hall on juba 45 aastat sporti teeninud. Parempoolsel fotol Ants Paju ja August Englas jutuhuos

SELTSPÄEV 7. NOVEMBRIL

Ille Palm

Päeva külaliseks oli omaaegne edukas kergejõustiklane ja Tartu Ülikooli õppejõud Evi Krass (*pildil*), kes rääkis oma lapsepõlvest Tartus, spordi juurde sattumisest ja saavutustest. Evi Krass on 9-kordne Eesti meister kergejõustikus aastatel 1945–1951, kuid oli koolinoorte meister juba 1942. aastal. Eesti koondises on ta võistelnud 21 korda. Tema põhiala oli kaugushüpe.

TALLINNA OSAKOND TEGI KOKKUVÕTTEID

Rein Järva

22. novembril kogunesid Kalevi sportlasklubisse ESAS Tallinna osakonna liikmed kuulama aruannet aastatest 2005–2007 ja valima uut osakonna juhatust. Alljärgnevalt lühikokkuvõtte tegevusest aruandeperioodil:

„Kaks aastat tagasi oli osakonna liikmete nimekirjas 52 inimest. Täna, kaks aastat hiljem loendame 59 inimest. Seega seitsme võrra rohkem. Kindlasti on seltsi 144 liikmest Tallinnas tegusaim osa, mille näitajaks on eelkõige spordiajalooline trükitoodang, olgu see siis kõvemate või pehmemate kaante vahel, kus meie liikmed on osalised olnud. Aga ka artiklid ajakirjanduse

veergudel. Muidugi omaette suursaavutuseks oli ESAS-i oma projekt "Eesti Spordi Aastaraamat 1940–1955" 1 osa ehk aastad 1940–1949 ilmunine selle aasta alguses. Ligi kümme aastat tagasi idanema hakanud idee kandis lõpuks vilja. Autoriteks 21 ESAS-i liiget, kõik eranditult Tallinna osakonnast. Tänaoleme jõudnud ka teise osa, aastad 1950–1955 trükkimise lävepakule. Loodame, et trükkis ilmub 2008. aasta algul. Meenub veel teisigi tähelepanuväärseid spordiraamatuid, kus osaliseks meie osakonna liikmed. Juhan Maidlo koostas Kalevi ajalooraamatute sarjast "Kalev läbi sajandi" 4. raamatu – võimlemine. Ühe autorina meie liikmetest veel Eva Koitla. Kadunud Ants Männiste pani kokku väga mahuka teatmeosa Tiit Lääne poolt koostatud raamatus "Suusatamine – Eesti rahvussport". Märt Ibrus koos Tartu seltsikaaslase Vello Läänega pani kokku Eesti korvpalli portreede raamatu, milles pikema portree Heino Kruusist kirjutas Valdur Tamming ja lühiportreed kirjutas Rein Järva. Terve rida meie liikmeid on autoritena osalised kahe viimase Eesti spordi aastaraamatu – 2005. ja 2006. aasta – kokkupanemisel Juhan Maidlo taktikepi all. Erlend Teemägi jätkas spordimuuseumi poolt väljaantavate kergejõustiku alaste ajaloo trükiste koostamist. Ilmusid Kiilimist Niiduni (trükkis kiirjooksust) ja Klumbergist Nooleni (trükkis kümnevõistlusest).

Möödunud kahe aasta jooksul oleme ülal hoidnud ka seltsitegevust. Eks see kajastub meie klubiõhtutes või muul põhjusel kokkusaamistes. Kord kuus oleme kas siin saalis või kusagil mujal kokku saanud. Kahe aasta jooksul on toimunud kokku täpselt 24 üritust, kus me oleme osalenud ja mida meie tubli sekretär Viive Reesar on kirja pannud, ehk siis parajasti keskmiselt üks üritus kuus. Meenutagem linnulennul neid kokkusaamisi.

Rein Järva (paremal) ette kandmas Tallinna osakonna aruannet ESAS täiskogu koosolekul, laua taga koosoleku juhataja Paul Kuldkepp ja seltsi esimees Enn Mainla

Sisuliselt meie poolt ettevalmistatud oli Kalevi 2006. aasta ajaloopäev teemal “Lõssov ja Dudkin Kalevi korvpallis” (ehk alapealkirjaga Vanja ja Vasja lugu). Kahel korral, Matkamaja kohtumistel, käsitlesime Eesti meistrivõistluste arengulugu. Käisime läbi käsipalli ja võrkpalli arengulood, ette valmistasid Enno Karrisoo ja Valeri Maksimov. Kaasettekandjad ühel juhul Jüri Tapper ja teisel juhul Henn Karits. On heameel siinkohal tõdeda, et mõlema pallimängu ala kohta on praegu kokkupanemisel ajalooraamatu käsikiri. Filmiarhiivis käisime vaatamas montaaži korvpalliklippidest ja teisel juhul võrkpallilõikudest – põhiliselt ringvaatest “Nõukogude Eesti”. Need olid huvitavad enda äratundmised noorusradadelt nii mõnelegi meie vanemale seltsikaaslasele. Seltsi üks aktiivsemaid liikmeid on Aarand Roos – tema sisustas meie kaks seltsiõhtut. Ühel juhul tegi ta ülevaate Välis-Eesti spordifanaatiku Reino Sepa elutööst ja teisel juhul rääkis talisupluse, mis on ka tema enda uus hobby, ajaloost.

Oleme kutsunud meie klubiõhtule ka külalisi, Oma “külaline” oli Aime Tobi, aga veel on käinud külas maadlejad Meinhard Niglas (nüüd juba kahjuks manalamees) ja Jaan Roots ning ka Viktor Indrikson ja hiljuti Liivia Härasing. Ühe korra korraldasime koolituspäeva Riigiarhiivis, kordasime vanu meelet läinud teadmisi ja kuulasime uusi tarkusi. Jätakuvalt aktiivne on olnud auliige Erlend Teemägi – tema sisustas kaks klubiõhtut, ühel korral teemal “Mälestades ja meenutades Heino Lippu” ja teisel korral “Kadrion staadionist kui meie kergejõustiku pühamust”. Pidasime Eugen Piisangu 90. sünniaastapäeva puhul tema mälestuspäeva Kalevi Sportlaskklubis ning panime küünlad ja lilled ka kalmistul.

Meie liikmed on osalenud ka suvepäevadel ehk suvistel koolituspäevadel nii Peipsi- kui ka Võrtsjärve ääres. Mõlemal korral on üritused hästi korda läinud, inimestele meele järgi olnud ja mis kõige olulisem – ühel või teisel kombel edendanud Eesti spordiajaloo asja. Aastatagusel seltsi ajalookonverentsil, kui arutasime läbi NSV Liidu Rahvaste Spartakiaadide teema, tegid ettekanded ka meie liikmed Aime Tobi, Väino Viherpuu, Erlend Teemägi, Heino Sisask, Juhan Unger ja Rein Järva.

Meie liikmed on edukalt osa võtnud Eesti Spordimuuseumi poolt korraldatavatest spordiajaloolise teatmematerjali kogumise võistlustest. Nii näiteks 2006. aastal sai I auhinna Aarand Roos Reino Sepa elutööd käsitleva uurimuse eest. Spordiala kohta kogutud teatmematerjali kogu eest sai parimana auhinna Hilja Guržinski, kes kogus 2005. a. jalgrattasporti kokku ligi 500 lk. (ajalehe väljalõiked, protokollid jms). Parima mälestuste kogu kategoorias sai oma memuaaride eest auhinna Juhan Mandre. Ergutusauhinna väärilised olid 2006. aastal Otto Lahi (Mälestusi Lokomotiivi tegevusest Eestis), Ants Männiste (Memuaarid), Aarand Roos (Jalgupidi staadionil, ninaga statistikas) ja Õilme Trisberg (Maadlusveteranide kokkutulekud) ning 2007. aastal taas Aarand Roos (Talisupluse ajaloost) ja Rein Järva (Lõssov ja Dudkin Kalevi korvpallis).

Osakonna juhatus töötas möödunud kahe aasta jooksul viieliikmelisena – lisaks aruandjale veel Juhan Maidlo, mõlemad kahekesi kuulusid ka seltsi

keskjuhatusse ning veel Erlend Teemägi, Valdur Tamming ja sekretär-laekurina Viive Reesar. Nendest on nõ heas loomingulises vormis jätkuvalt meie auliikmed Maidlo ja Teemägi, kelle koormus oli pidevalt suur. Eriti tahaksin esile tõsta esimest perioodi sekretär-laekurina töötanud Viive Reesart, kelle arvepidamine ja protokolliraamatud on piinliku täpsusega korras, aga samuti tänu kellele on meie klubiõhtud muutunud kohvitassi taga õdusamaks. Valdur Tamming aitas ka aktiivselt kaasa, mõnevõrra tema tegevust killustas kuulumine veel mitmesse teise seltsingusse ja sagedane eemalolek pealinnast.

Väikese aruande lõpetuseks on mul heameel tõdeda, et meil on kujunenud hea tuumik inimesi (ca 20–30 inimest ehk ca pool osakonna liikmeid), kes armastavad Eesti sporti ja väärtustavad möödanikus tehtut, tegelevad uurimistööga ning võtavad aktiivselt osa seltsitegevusest. Oleme omaltpoolt juhatusega püüdnud inimestele pakkuda võimalust kohtuda, kus kavas olnud arutelusid ja meenutusi Eesti spordist, aga ka lihtsalt omavahelist suhtlust. Muidugi võiks ju tegevus olla veelgi tihedam ja sisukam, kuid mis salata, meie tegevust pärsib vahendite nappus – mitte alati ei väärtusta kultuurkapital oma eraldistes meie tegevust ja eks me ka ise oleme passiivsed olnud sponsorluse leidmisel. Eks see võiks olla uue juhatuse üks tööüksimus. Vahendid annavad siiski suuremat vabadust oma tegemisi veelgi sisukamaks muuta.

Lõpetuseks soovin kõigile osakonna liikmetele eelkõige palju tervist meie “lemmikspordiala” – Eesti spordiajaloo - harrastamisel ja järgnevail aastail uusi loomingulisi tulemusi.”

Koosolek lõppes uue juhatuse valimisega, kus üksmeelselt valiti senine juhatus tagasi ja täiendavalt lisati üks liige – Valeri Maksimov.

SELTSI ARUANDE-VALIMISKOOSOLEK

Ille Palm

ESAS täiskogust osavõtjad Eesti Spordimuseumi saalis

Spordimuuseumisse kogunes seltsi 18. sünnipäeval 28. novembril 43 seltsi liiget. Koosoleku juhatajaks valiti Paul Kuldkepp, protokollijaks Ille Palm.

Seltsi esimees Enn Mainla esitas juhatuse IX koosseisu 2005–2007 tegevusaasta aruande, mille toome allpool ära väikeste kärbetega:

„ESAS täiskogu 8. aruande-valimiskoosolek toimus 28. novembril 2005. aastal Eesti Spordimuuseumi ruumes Tartus, Rüütli tänavas. Valitud seitsmeliikmeline juhatus jagas oma esimesel koosolekul ametid nii: esimehe Enn Mainla kõrval asusid tööle aseesimeestena Rein Järva ja Paul Kuldkepp, teadussekretärina Juhan Maidlo ja kirjatoimetajana Ille Palm, laekur-varahoidja (ka nõ noorteprobleemid) kohustus jäi Rait Männiku ja pressiküsimused Tiit Lääne hooleks. Seltsi raamatupidamise korraldamiseks otsustati endiselt abi paluda Spordimuuseumi raamatupidajalt Hilja Nõmmejalt. Revisjonikomisjoni valiti tagasi Mai Luik, Endla Peets ja Õilme Trisberg.

Seltsi liikmeskond on jätkanud viimaste aastate tõusukõverat ja jõudnud 144-ni. Kurb fakt on seejuures, et pidime saatma 2006. aastal manalateele head seltsikaaslased Eino Riitsalu ja Johannes Nittimi. Kahjuks 2007. aasta on selles suhtes olnud palju nukram – saatsime ära viis seltsikaaslast: Arvo Simonlatseri, Toivo Tukk'i, Kalev Saluri, Atko Viru ja Ants Männiste. Langetagem pea nende mälestuseks.

Selle kurva meenutuse kõrval on siiski heameel tõdeda, et seltsiga on liitujaid siiski rohkem – kui aasta tagasi tervitasime 10 uue teotahtelise spordiajaloo huvilise lisandumist, siis viimane aasta on toonud juurde veel 12 liiget (Peep Kruusmaa, Harry Kaschan, Eino Meiesaar, Tõnu Sõlg, Henn Karits, Monika Holm, Reimo Mändla, Marion Piisang, Madis Arras, Elle Õun, Rein-Vello Ojaverre ja Matti Jaanus).

Kuigi Teataja vahendusel ollakse ju enam-vähem kursis seltsi elus toimuvaga, võtame siiski lühidalt kokku olulisema. Loomulikult tuleb seltsist tervikpildi loomiseks mõnevõrra korrata Tallinna osakonna aruandes toodut, kuid siiski põhjalikumalt Tallinna osakonna tegemistest saab teada Tallinna osakonna esimehe Rein Järva ülevaatest.

Juhatus pidas nõu reeglina kord kvartalis, kuid kitsamas ringis või elektroonilisel teel arutati probleeme muidugi ka jooksvalt töö käigus.

Seltsipäevi peeti 21, mille raames ka 4 koolituspäeva.

2006. aastal oli võimalust ennast harida arhiivinduses: mais pidas õppuse TÜ arhiivindusõppejõud professor Aadu Must ja oktoobris käidi tarkust nõutamas Eesti Riigiarhiivis Maneeži tänavas Tallinnas. Sellel aasta mais kuulsime Eesti ajalookäsitleuse uuematest seisukohtadest TÜ õppejõult Tõnu-Andrus Tannbergilt ja oktoobris arutlesime ESBL koostamise probleeme. Lisaks oli Tallinna osakonna korraldamisel kahel korral võimalus end harida vanade spordifilmide vaatamisega Eesti Filmiarhiivis, filmijuppide sisuks korv- ja võrkpall.

Tallinna Matkamajas aprillikuudel toimunud seltsipäevadel jätkati meistrivõistluste arenguloo käsitlemist käsipalliga Enno Karrisoo ja võrkpalliga Valeri Maksimovi esituses.

Seltsipäevadel Eesti Spordimuuseumis olid külalisteks mitmed tuntud spordiinimesed, mõned ka meie endi hulgast, kes ilmselt ei vaja pikemat tutvustamist – järjekorras olid kuulajate ees spordimehest aasta isa Jaan Sild, olümpiatule kandja Kaarel Antons koos teda saatnud Daimar Lellega, endine spordijuht Mati Mark, värskete muljetega Torino talimängudelt naasnud Tiit Lääne, kolmekordne laskemaailmameister Matti Jõgi, maadlusmeister Meinhard Niglas, korvpallitäht Priit Tomson, spordijuht Heino Jeret ja sellel aastal lisandusid „noor“ talisupleja Aarand Roos, 110 semestrit TÜ-s kergejõustiku õpetanud Martin Kutman, petangimängu Eestisse tooja Peeter Kulm, rühmvõimlemise maailmameistrite treener Janika Mölder ja kauaaegne KKT õppejõud Evi Krass. Vahele mahtus ka muid teemasid: ilmunud trükiste tutvustusi, teatmematerjali kogumise võistluste kokkuvõtteid jm.

Loomulikult olid spordiajaloo seltsi liikmed osalised veel paljudes spordiajaloolistes ettevõtmistes, mida küll selts otse ise ei korraldanud, kuid mis seltsi liikmete aktiivsel toel ja osalusel teoks said. Näiteks eelmisel aastal Eesti Spordimuuseumis toimunud välejalgade päev, mil ilmus ka trükis – „Kiilimist Niiduni“ ja sellel aastal mitmevõistlejate päev trükisega „Kolmperest Nooleni“ on suuresti seltsi liikmete teene. Nüüd juba viie selle kergejõustikustatistika sarja trükise koostamisel olid tegevad mitmed seltsiliikmed, kellest eriti tahaks esile tõsta Erlend Teemäe, Ilmar Voltri ja Aare Oja panust.

Kui eelmine aasta Tartu spordiveteranide Peipsiäärses suvekodus Lagedil V suvekoolis Rein Järva ja Juhan Maidlo juhatamisel võeti ette spordikronoloogia koostamisega seonduv ja tarkus lisandus 26 peasse, siis sellel aastal võõrustas suvekooli Paul Kuldkepp oma suvekodus Võrtsjärve kaldal Vaiblas, kus Aare Oja ja Erlend Teemäe poolt lahati spordibiograafilise leksikoni koostamise probleeme. Mõlemat suvekooli võib lausa rahvusvaheliseks nimetada, sest osaline ja ka üks „kooliõpetajatest“ oli Soome Spordiajaloo Ühingu esinaine Leena Laine.

Seltsi Teataja ilmus tavapäraselt kord kvartalis, st. aruandeperioodil ilmus 8 numbrit (nr. 36-43, koostas ja toimetas Enn Mainla).

Väike nihe toimus Toimetiste ilmunisega, kusjuures seitsmes number jõudis kuuendast ette – mais ilmus spordiajaloo grand old man'i Aksel Tiigi kirjapandud uurimustest mõned olulisemad tema rohkem kui 86-aastaselt eluteelt. Loodetavasti saab peagi trükivalmis ka naisvõimlemist käsitlev ammuoodatud kuues number.

ESAS on olnud jätkuvalt Eesti Spordimuuseumi koostööpartneriks traditsioonilistel teatmematerjali kogumise võistlustel, mis jõudis juba ümmarguse XXX korrani. Kahe viimase võistlusega on lisandunud 142 tööd, milles on seltsiliikmetel oma kaalukas osa, rohkem küll kvaliteedis kui kvantiteedis, sest suurem osa töödest pärineb kehakultuuritudengite sulest. Aga auhinnasaajateks on valdavalt seltsiliikmed ja siin on suveräänsed liidrid endiselt Nora Kutti, Vambola Remmel, Vello Viirsalu, kellele assisteerisid Aarand Roos,

Jaan Sepp, Heldor Käärats, Valter Lenk, Eerik Müts ja veel kümmekond äramärkimist leidnud autorit.

*Aastaid aktiivselt ja väga edukalt teatmematerjali kogumisega tegelenud
Nora Kutti valiti nüüd Eesti Spordiajaloo Seltsi auliikmeks*

Omavalitsuse ajal Johannes Nittimi käimaveetud Kalevi ajalooapäevade traditsioon jätkub teiste seltsiliikmete toel, eelmine aasta korvpalliteemaga, mille sisuka käsitlemise eest seisis hea Rein Järva ja sellel aastal räägiti veteranide ühenduse viieteistkümnest tegevusaastast. Regioonidest väärrib kiitmist Pärnu oma tosina ajalooapäevaga ja mulgid kaheksanda ajalooapäevaga.

Seltsi liikmed on osalenud ka teistel teaduskonverentsidel. Kaalukam kahtlemata ISHPESI (rahvusvaheline kehalise kasvatus ja spordi ajaloo ühing) VIII seminar Sloveenias, Ljubljanas eelmise aastal ja sellel aastal IX kongress Taanis, Kopenhaagenis, kus Enn Mainlal ja Daimar Lellel olid ka ettekanded. Olulisem tulemus on kahtlemata see, et koos Spordimuuseumi teadussekretäri Kalle Voolaidiga õnnestus Sloveenias tutvustada Tartut kui teaduskeskusest ja jätta ISHPESI nõukogule sedavõrd veenev mulje, et järgmine ISHPESI seminar 2008. aastal otsustati usaldada Eestile. Esimeseks sammuks oli kokkulepe, et seminari peakorraldaja on TÜ Kehakultuuriteaduskond (kõrgkoolid on tavaliselt ka teistes riikides nende esinduslike foorumite taga), kaaskorraldajad ESAS ja ESM, oma igakülgset tuge on lubanud ka EOK ja Eesti Kultuuriministeerium. Ettevalmistustööd selleks spordiajaloo suurürituseks algasid kohe ja

Kopenhaagenis sai juba tutvustada esimesi tulemusi ja jagati välja tutvustavaid materjale. Eestlaste väike delegatsioon eesotsas Spordimuuseumi direktori Mati Tolmoffiga kogus ka tähelepanekuid korralduse koha pealt ja loodame, et suudame selle kaaluka rahvusvahelise spordiajaloolaste foorumi korraldada vähemalt samal tasemel. Loodetavasti ei keeldu ka ükski seltsiliige oma abist, kui seda vaja peaks minema.

ISHPES seminar käivitas ka Eesti spordi biograafilise leksikoni kolmanda trüki täiendatud ja parandatud variandi koostamise, mis suuresti on langenud ESASi hooleks. Toimetusse on nüüdseks Aare Oja kõrvale asunud tegutsema veel Erik Lillo, Rene Rinaldo ja Valeri Maksimov. Abilistena on lülitunud veel mitmed seltsikaaslased, kuid nii ulatusliku ettevõtmise juurde mahub igaüks, kes tunneb endas jõudu ja tahtmist kaasa aidata.

Spordiajaloosõbra raamaturiiulisse on selle paari aasta jooksul seltsi liikmetelt lisandunud üle tosina väljaande. Nii on Eesti spordi aastaraamatu lünkliku perioodi 1940–1955 katteks paljude liikmete ühistööna ilmunud esimene osa (1940–1949) ja trükikotta jõudnud ka teine osa (1950–1955). Juba tavapäraseks saanud nobedusega on Juhan Maidlo taktikepi all kokku pandud Eesti spordi aastaraamatut. 2005 ja 2006 ilmusid ainult neli kuud peale aasta lõppu ning juba ka 2007 koostamine käsil.

Jätkuva produktiivsusega Tiit Lääne on jõudnud kokku panna raamatud seitsmest olümpiavõitjast: Johannes Kotkas, Svetlana Tširkova-Lazovaja, Mait Riismann, Jüri Tarmak, Erika Salumäe, Alfred Neuland, Viljar Loor ja ka Heino Lippust. Ilmus kolmas osa (1948–1964) ja neljas osa (1968–1980) Tiit Lääne ja Tiit Kuninga kooostöös kavandatud olümpiamängude viieköitelise ajaloosarjast. Ja veel Jõudist, jalgrattaspordist, olümpiamedalivõitjatest – kõiki üles lugeda läheks pikale, mis Tiit on jõudnud raamatuks vormida.

Vello Viirsalu sai kaante vahele aastatepikkuse hoolsa uurimistöö viljana „Eesti orienteerumise sünd ja hiilgeaastad 1959–1970“ ja kuuldavasti jätkab uurimistööd järje jaoks. Vello Lään ja Märt Ibrus panid kokku portreeraamatu Eesti korpallisiksustest. Jaak Valdre raamatu „Eesti laskesport Argentiina karika valguses“ sünnile aitasid kaasa ka Ago Kallandi, Aime Pärnakivi jt seltsi liikmed. Malle Ranne pani kokku toreda raamatu „Õpetaja Fernanda Tamm“, mille kaante vahel elustub meie ühe värvikama võimlemispedagoogi tegevus võimlemise, eriti naisvõimlemise arendamisel. Aime Pärnakivi koostatud „Legendaarne Hubert Pärnakivi“ on paljude arvates üks paremaid persoonilugusid, mis spordimeestest ilmunud, pealegi üks kena väljanägemisega raamat. Ja kindlasti on neid väljaandeid veelgi, kus mõni seltsikaaslane oma panuse on andnud.

Rääkida tuleb ka seekord finantsprobleemidest. Seltsi tegevus oleks olnud mõeldamatu ilma Eesti Kultuurkapitali toeta, kes otseselt tegevust on toetanud kahel viimasel aastal 60 tuhande krooniga. Lisaks saadi projektidele katet üle veerand miljoni krooni Eesti ja Tartu Kultuurkapitalile lisaks Eesti Kultuuriministeeriumilt ja Eesti Olümpiakomiteelt. Suur osa sellest rahast küll on

sihitusega Eesti spordi aastaraamatu 1940–1949 ja 1950–1955 ning Pärnakivi raamatu trükikulude ja leksikoni ettevalmistuskulude katteks.

Lõpetuseks kiidame kõiki agaraid seltsiliikmeid, kes näidanud oma huvi üles üritustes osavõtuga ja ilmutanud initsiatiivi spordiajaloo edendamisel. Suur tänu ka spordimuuseumi töötajatele, kes meie ettevõtmisi on toetanud ja teistele kaasaaitajatele, kellega möödunud aruandeperioodi jooksul koos seltsi tegemisi on korraldatud.”

Aruande lõpetuseks jagas Enn Mainla tunnustust tublimatele. Kiidutunnistused said **Aime Pärnakivi, Ille Palm, Tiit Lääne** ja tänukirjad **Viive Reesar, Paul Kuldkepp, Rein Järva, Juhan Maidlo, Erlend Teemägi, Ilmar Voltri, Aare Oja, Rait Männik, Ants Promet, Valeri Maksimov**. Juhatuse ettepanekul valiti seltsi auliikmeks **Nora Kutti**.

ESASi Tallinna osakonna aruande (vt lk 10–13) kandis ette Rein Järva. Revisjonikomisjoni esimees Mai Luik tutvustas seltsi rahalist hetkeolukorda.

Sõna võtsid Lembit Pettai (seltsi suve- ja talvekoolide kohta), Heldor Käärats (informatsioon spordiajalooliste ürituste kohta Pärnus), Ölme Trisberg (eksitavast veast Palusalu raamatus, kus teda Lagle Parekiga segi aetud) jt.

Koosolek tunnistas ühehäälselt seltsi töö kordaläinuks.

Järgnevalt asuti valimiste juurde. Üksmeelselt valiti seltsi esimeheks uuesti **Enn Mainla**. 7-liikmelise juhatuse kuueks kandidaadiks (peale esimehe) esitati: **Paul Kuldkepp, Juhan Maidlo, Rein Järva, Rait Männik, Valeri Maksimov, Ille Palm**, kes ka valituks osutusid. Revisjonikomisjon otsustati valida tagasi endises koosseisus: **Mai Luik, Endla Peets ja Ölme Trisberg**.

ETTEKANDEPÄEV

Aruande-valimiskoosoleku päeva muutis sisukamaks peale vaheaega koosoleku ees esinenud Ants Paju, rääkides elu- ja spordiväärtustest. Mõtlemapanevat filosoofilist ettekannet kuulati huviga ja tekkis elav mõttevahetus.

Päeva üllatuseks oli külaline Peterburist, 3-kordne Euroopa meister sõudmises Aino Milodan-Pajusalu (*pildil*). Ligi 50 aastat Peterburis elanud Aino Milodan esines lühikese ülevaatega Peterburi eestlaste elust-olust.

Aino Pajusalu-Milodan tuli aastatel 1961–1963 3-kordseks Euroopa meistriks NSV Liidu paarisaerulise neljapaadi koosseisus, aastatel 1964 ja 1965 võitis ta samas paadiklassis Euroopa meistrivõistlustelt hõbemedali. Aastatel 1969–1999 töötas ta Peterburi Tehnikaülikoolis kehalise kasvatuse õppejõuna.

UUE JUHTUSE ESIMENE KOOSOLEK

Värskelt valitud Eesti Spordiajaloo Seltsi juhatus pidas kohe ka oma esimese koosoleku, kus päevakorras oli ametite jagamine. Otsustati, et esimeest Enn Mainlat abistavad aseesimeestena Rein Järva ja Paul Kuldkepp, teadussekretärina Juhan Maidlo, kirjatoimetajana Ille Palm, laekurina Rait Männik ja „pressišeffina” Valeri Maksimov.

ESASi uus juhatus: (vasakult) ees Enn Mainla, Ille Palm ja Paul Kuldkepp; taga Valeri Maksimov, Juhan Maidlo, Rein Järva ja Rait Männik

KÜLAS OLİ VEEMOTOSPORTLANE ÜLLAR PÕVVAT

Ille Palm

5. detsembril oli Eesti Spordimuuseumis külas Üllar Põvvat, Tartu veemotospordi üks eestvedajaid. 1959. aastal sündinud sportlane alustas veemotospordiga Tartus 1973. aastal Mart Tanieli käe all, saavutas suurepäraseid tulemusi ja tegeleb selle alaga treeneri ja paadiehitajana praeguseni. Ta on suutnud Tartule palju kuulsust toonud ala säilitada vahepealsetele raskustele vaatamata. Kuna seda kallist spordiala toetab riik minimaalselt, on põhiküsimuseks raha hankimine. Seda saadakse eraisikutelt ja paatide müümisest.

Tartu veemotoklubis on Euroopas juba kõrgeid tulemusi saavutanud poisse, kellelt treener loodab veelgi häid saavutusi.

Külalisel olid kaasas video võistlustest ja huvitavate paatide fotod. Kuna see spordiala oli enamikule kuulajaist üsna võõras, esitati väga palju küsimusi. Kujunes mõnus vestlusring.

RAHVUSVAHELINE SPORDIAJALOO KONVERENTS

6.–8. detsembrini toimus Tartus, Eesti Spordimuuseumis III Balti noorajaloolaste olümpia- ja spordiajaloo konverents.

Noorte ajaloolaste olümpia- ja spordiajalooalast uurimistegevust edendama mõeldud konverentsil esinesid uurijad mitmest riigist ning vaatluse all oli olümpialiikumine ja spordiajalugu üldisemalt. Üheskoos rahvusvahelise konverentsiga toimus samaaegselt ka spordimuuseumi enda traditsiooniline aastakonverents.

III Balti noorajaloolaste olümpia- ja spordiajaloo konverentsi, nagu varasemategi korraldajateks olid Eesti Spordimuuseum koos Tartu Ülikooli kehakultuuriteaduskonna ja Eesti Olümpiaakadeemiaga. Seekordse konverentsiga tähistati ka Tartu Ülikooli 375. juubelit.

*Soome spordiajaloolased
Jouko Kokkonen ja Pauli Vuolle*

Daimar Lell kõnepuldis

Konverentsi avas Eesti Spordimuuseumi direktor Mati Tolmoff. TÜ KKT dekaan Mati Pääsuke rääkis pikemalt teaduskonnast ja teadustööst. Jouko Kokkonen Jyväskylä Ülikoolist arutles ärajäänud ja toimunud Helsingi olümpiamängude üle. Eesti Spordimuuseumi arendusdirektor Daimar Lell võttis vaatluse alla olümpiaperekonna omad ja võõrad. Spordimuuseumi teaduri Kaarel Antonsi teemaks oli rahvusvahemuste spordiorganisatsioonid kahel iseseisvuse perioodil.

Spordimuuseumit esindas veel Mayren Tiigi ja ettekande pidasid ka Saku koolipoisid Marko Noorma ja Siim Vilba. Eesti ja Soome kõrval olid ettekanded ka Leedust ja Saksamaalt. Noorte spordiajaloolaste järgmine taoline kokkusaamine on kahe aasta pärast.

EESTI OLÜMPIAAKADEEMIA VÕTTIS AASTA KOKKU

Daimar Lell

8. detsembril kogunes spordimuuseumisse Eesti Olümpiaakadeemia (EOA) täiskogu. Aastat lõpetaval sündmusel heideti pilk tehtule ja esitleti näitust „Olümpia ja mängud: pidu meis enestes”.

Koostöös Eesti Spordimuuseumiga valminud olümpiahariduslik näitus selgitab lihtsas ja arusaadavas vormis olümpismi põhitõdesid, olümpialiikumise ja Eesti spordi ajalugu ning tutvustab EOA tegevust. Detsembrikuu jooksul oli näitusega võimalik tutvuda Eesti Spordimuuseumis, hiljem hakkab see liikuma kooliolümpiamänge korraldavates koolides kõikjal üle Eesti.

SPORDIMUUSEUM KÄIS KÜLAS

Daimar Lell

14. detsembril oli spordimuuseum külas Lääne-Virumaal Uhtna põhikoolis. Uhtna kooli juhtide lahel kutsel kohale saabunud spordimuuseumi esindajad olid "külastiks" kaasa toonud verivärske näituse "Olümpia ja mängud: pidu meis enestes", pikemalt räägiti veel talispordist ning muuseumist endast. Põnevust tekitasid lastes kaasatoodud vanad suusad ning suusasaapad, julgelt prooviti ka 80 aasta taguse väljanägemisega suusamaski, mis tänapäeval hästi karnevalile sobiks.

Meeleolukas päev lõppes tulise mälumänguga, millest neljandik kooliperest osa võttis. Loomulikult said paremad ka auhindu ning loomulikult olid viimased veidi jõuluhõngulised.

Külaskäiguga jäid rahule nii kutsujad kui külalised. Üheskoos leiti, et muuseum võiks tulevikuski külla tulla ning et eriti tunnevadki sellest rõõmu just maakoolide lapsed. Eesti Spordimuuseumil on taoliste külaskäikude kogemus 1980. aastatest isegi olemas ning 2008. aastal ongi plaanis see ettevõtmine (taas)käivitada.

*Aasta sportlane
Gerd Kanter
kirjutamas autogrammi
raamatusse
„Sporditähed 2007”
spordiaasta lõpetamisel
Estonias 28. detsembril*

INFORMATSIOON!

Liikmemaksu (mis vastavalt üldkoosoleku otsusele on 50 krooni, pensionäridel 25 krooni) ja toetusi on võimalik tasuda või saata seltsi juhatusele Spordimuuseumi (Rüütli 15, Tartu 51007) kas seltsi esimehele Enn Mainlale (tel. 7300754, 56497632, fax 7300763, E-mail: enn@spordimuuseum.ee), laekurvarahoidjale Rait Männikule (tel. 7300771, 5119369, E-mail rait@spordimuuseum.ee), Tallinna osakonna liikmetel oma osakonna laekurile.

Loomulikult on võimalik (ja koguni soovitav) liikmemaks või toetussumma kanda üle Eesti Spordiajaloo Seltsi arveldusarvele nr. 10152001602002 Eesti Ühispanka (kood 401).

ÜLESKUTSE – ALUSTAGEM ENDAST!

Nüüd, kus on käivitunud Eesti spordi biograafilise leksikoni kolmanda trüki ettevalmistamine ja sellesse lülitunud päris mitmed seltsi liikmed, on ka kõigil teistel seltsikaaslastel võimalik selle sisukusele kaasa aidata oma vihjete, märkuste ja täiendustega eelmises leksikonis märgatu kohta. Seejuures on kahtlemata igal spordiajaloo huvilisel oma lemmikala ja valdkond, mida paremini tuntakse, kuid ühes on kõik võrdsed – igal on oma isiklik spordibiograafia. Siinkohal tuletakski meelde täiskogu koosolekul väljaöeldud juhatuse ettepanekut seltsiliikmetele anda **oma panus spordiajalukku täites ka enda kohta leksikoni ankeedi**.

Kõik täidetud ankeedid jäävad Spordimuuseumi tallele, aga kindlasti leiab leksikoni toimkond nende hulgast ka neid spordibiograafiaid, mis mahuvad leksikoni raamidesse. Pealegi tahaksime ju ise ka teada, kes on meie seltsikaaslased. Ja miks mitte jõuda kunagi ka Eesti Spordiajaloo Seltsi liikmeid tutvustava väljaandeni ja siis on meil andmed võtta.

Ankeedi leiate Eesti Spordimuuseumi kodulehelt www.spordimuuseum.ee märksõna LEKSIKON alt, kus pakutakse kolme võimalust: kas täita ankeet kodulehel, laadida oma arvutisse ja saata E-mailiga või trükkida välja ja täita paber kandjal. Loodame, et leiate omale sobivaima lahenduse ja täidetud ankeedid laekuvad **hiljemalt 1. märtsiks**.

Kellelt selleks ajaks ankeeti pole jõudnud, saadame ankeedi väljatrüki käsitsi täitmiseks, kuna usume, et siis on olnud taksituseks arvutile või internetile ligipääsu puudumine, sest oleme veendunud, et teist põhjust selle spordiajaloo seltsi igale liikmele jõukohase töö mittetegemisel ju pole.

IN MEMORIAM

Ants Männiste (14.03.1935 – 17.11.2007)

Ants Männiste oli mees, kes jättis sügava jälje Eesti spordiajaloo ja eriti suusaspordi ajaloo uurimisse ja avaldamisse. See huvi tekkis tal üsna noores eas ja juba 1974. aastal oli ta suusaspordi ajaloo raamatu Suusatamine (minevikust tänapäevani) üheks autoriks (kaasautor Ilmar Pärtelpoeg). Päriloomulik oli, et kui 1989. aastal moodustati Eesti Spordiajaloo Selts, siis Ants Männiste sai seltsi asutajaliikmeks ning aastatel 1991 ja 1993 valiti ka juhatuse koosseisu.

Huvi suusaspordi ajaloo vastu oli Ants Männistel sügav ja tema teadmised suusatamisest entsüklopeedilised. Ta ajas taga täpsust ka pisiasjus, mis on sporditeatmeteostes väga oluline. Viimaste aastate südameasjaks oli suusaspordi ajaloo uue raamatu koostamine. Selle ilmumise jõudis ta ära näha. Tema tohutu infopagasi toel pani Tiit Lääne kokku uue ajaloo raamatu – Suusatamine – Eesti rahvussport. Ise pani Ants raamatusse sisse teatmeosa, mis on mahukaim, mis kunagi mõnel spordialal Eestis avaldatud. Uurides ajas tagasi teiste tegemisi, ei unustanud Ants ka enda spordibiograafiat üles kirjutamast. Nüüd on see talle Spordimuuseumi arhiivis.

Mälestus Ants Männistest kui Eesti spordiajaloo ühest parimast ja suusaspordi ajaloo ainukesest uurijast jääb meie südamesse. Parim mälestus Ants Männistest on tema poolt trükimustas avaldatu, see ei kustu ja elab edasi tähtajatult.

Seltsikaaslaste nimel Rein Järva

ÕNNITLEME 2008. AASTA JUUBILARE!

∞ 85 ∞

HARRY KASCHAN
VAIKE KÕRESAAR
RICHARD ROODEN
EVA KOITLA
HANS MOKS

13. veebruaril
4. märtsil
20. mail
30. septembril
15. oktoobril

	80	
GUSTAV KIRISTAJA		15. veebruaril
VÄINO VIILUP		21. oktoobril
UNO AAVA		22. novembril
HEINO SISASK		31. detsembril
	75	
AAVO LIND		28. aprillil
LINDA MARTIS		26. juunil
ARVO LEKK		31. juulil
	70	
VELLO MALKEN		19. jaanuaril
JUHAN SEIN		28. jaanuaril
VELLO VIIRSALU		9. juulil
	65	
ANTS SAAR		19. novembril
	60	
JAAN SCHAEER		13. juunil
TOIVO VIILEP		3. augustil
	55	
MARION PIISANG		18. mail
HELVE PARMAS		9. juunil
	50	
TIIT LÄÄNE		21. oktoobril
	45	
ARVI MATVEI		26. märtsil
	40	
IGOR SAVELJEV		15. juulil
DAIMAR LELL		4. oktoobril

□ □ □ □ □ □ □

**Eesti Spordiajaloo Selts tänab Eesti Kultuurkapitali
seltsi tegevuse toetamise eest!**

□ □ □ □ □

**Kasutatud ESM kodulehel ilmunud materjale
Fotod: Daimar Lell, Enn Mainla ja Rait Männik**

□ □ □

**Eesti Spordiajaloo Seltsi Teataja nr. 44
koostas ja toimetas Enn Mainla**